

Koledarček ZSD za leto 1941

je potreben vsakemu delavcu

Tako pester, živahen, slikovit in zanimiv gotovo letos ne bo noben drug žepni koledarček. Delavcem bo pravi kašpot do njihovih pravic, svetovalec v mnogih vprašanjih, pa še v razvedrilo v njegovih težavah.

Stane din 10—

Naroča se ga pri
podružnicah ali centrali ZSD

Vsem članom ZSD!

Ponovno opozarjamo vse člane, da imajo podružnice strog nalog, da najkasneje do vsakega 10. v mesecu centrali nakažejo članarino in pošljejo obračune za pretekli mesec. Za oktober mesec mora ta članarina in morajo obračuni v centralo prispeti tako najkasneje do 10. novembra. Članom, ki bodo v zaostanku s članarino, ali za katere podružnice ne bi poslale v določenem roku obračunov s članarino, bomo ustavili pošiljanje »Slovenskega delavca« vse dotlej, da se zadeva reši po navodilih centrale. Naj zato vsak poskrbi, da bo članarino pravočasno plačal, podružnični odbori pa naj skrbno pazijo, da bodo obračune v določenem roku odposlali na centralo.

Volitve v DZ

Pred par leti je naš pokret zahteval volitve v Delavsko zbornico. Članke smo pisali o tem v našem glasilu. Zato smo to storili, ker Delavska zbornica ni bila zbornica delavcev, marveč le urad nekaterih protežirancev. Slovenski delavski stan je od nje presneto malo imel. Sama se je šla zbornica razrednobožno predstavnic in je »razred« od narodne skupnosti umetno ločevala. Vse so bili v njej strokovni pokreti z breznarodno ali pa celo protinacionalno smerjo. Naša organizacija je uživala tedaj pri zbornici vloga pastorka.

Naše organizacije niso hoteli priznati, niso jo hoteli registrirati, podpora ji nobenih niso hoteli dati. Samo kakšno drobtino so morda le vrgli končno prisiljeni našemu narodnemu delavskemu gibanju. Upravičeni smo bili zato zahtevati volitve, a nasprotniki o njih niso hoteli slišati.

Čas se je preokrenil. Mi smo prišli v zbornico, drugi so morali oditi. Sedaj pišete ti že leto in pol o volitvah in se sklicujete na paragrafe. Nič ne vedo, da je življenje več kot paragraf. Že leto in pol napadajo sedanjo zbornično upravo zaradi »grehov«, ki so jih sami prej na debelo delali. Pošiljajo resolucije in plačujejo deputacije, se navdušujejo za volilno borbo, zraven pa v skromnosti istočasno tudi predlagajo komisarijate, v katerih bi sami vsaj soddločevali. »Vodilna« JSZ je v tem oziru res vodilna. Neznansko jo peče, da je prišla v precep, iz katerega izhoda ne najde.

Mi volilnim propagandjem iz srca privoščimo njihov šport. Pri premajhnem delu za gmojne koristi in za kulturni dvig delavstva jim je to pač potrebno. Nič bi

Večkrat smo že čitali, kako se mesta zlasti večja mesta, v svojem razvoju ohranjujejo samo s pritokom ljudi iz dežele. Razvajeni in razneženi prebivalci mest bi v svoji komodnosti samo propadali, če ne bi prihajali od zunaj vedno novi dotoki zdravih ljudi s polno življenjsko delavnostjo. To velja v velikem, velja pa tudi v malem. Mesta bi brez tega dotoka degenerirala, degenerirale bi tudi razne ustanove, če bi jih samo meščani sedanjega kova v rokah imeli.

Kar smo povedali, velja tudi za delavske ustanove. Za te brezdvomno še bolj, kakor za druge. Če bi v teh sedeli samo ljudje iz meščanskega okolja, pa če prav imajo ime in službo delavca, je zelo malo verjetno, da bi ustanovo prav vodili. Le preradi pozabijo taki ljudje, da so izven centra še drugi kraji in drugi ljudje z večjimi težavami, kakor jih imajo oni sami. Le preveč je res, da je tudi v delavskem stanu mnogo trpkih doživetij v raznih od centra oddaljenih krajih, o katerih center morda niti ne sluti. Če pa sluti in ve za stvari, kakor so, jih le premalo sam občuti.

Zato smatramo za glupo kritiko »Delavske pravice«, ki se neprestano zaganja v sedanjo upravo Delavske zbornice in zlasti kritizira to, da člani

se tudi ne ustrašili, če bi morali sedaj v volilno borbo. Delavska zbornica je šele pod sedanjim vodstvom začela res živeti. Šele sedaj je delavstvo prišlo z njo v neposreden stik. Šele sedaj je zbornica iz birokratične razrednobožne predstavnice postala stanovska predstavica slovenskega delavstva. Brez strahu bi šli pred to delavstvo samo po poldrugoletnem delu, da pred njim primerjamo izvršeno delo tega polletja z delom nasprotnikov 20 let pred nami. Prepričani smo, da je delavstvo toliko zdravo, da bi znalo prav preceniti vrednost dela, uspehov in prizadevanj in bi svoje zaupanje izreklo našemu pokretu ter mu v zbornici določilo odločujočo vlogo.

Zaradi razmer pa mislimo, da ni modro razdiračem dajati prostora za demagogijo. Skušali bi ti ustvariti v delavskem stanu brezpotrebno še večjo razcepljenost in tako slabiti udarno moč delavstva in rušiti slovo v narodu. Zlasti pa to ni potrebno ob naši širokogrudnosti. Nismo tako ozki, kakor so bili oni. Pridejo naj, pa naj z zbornico tako sodelujejo, da bo za vse delavstvo prav in prav tudi za narod, pa ne bomo delali nobenih razlik med nami in njimi! Če pa delajo napak, jih zato vendar podpirali ne bomo. Volitve pa tudi zato prav nič potrebne niso, da bi tistemu, ki napak dela, dajale priliko, da se v svojem napačnem stremljenju ukrepi.

Zdelo se nam je to potrebno zapisati — zaradi večne »volilne kampanije« nasprotnikov, čeprav nanjo ne polagamo nobene važnosti. Sedaj se pa zopet zlepa ne bomo na to povrnil. Prostor rabimo za bolj aktualne stvari.

Službena izjava jugoslovanske vlade o stališču do spora med Grčijo in Italijo

Belgrad, 1. novembra. AA. Še pred začetkom sedanje vojne v Evropi je Jugoslavija dosledno izvajala na Balkanu in v Podonavju tvorno politiko miru ter vse storila da predvsem ustvari dobre odnose s vsemi sosednjimi državami, zlasti pa s sosednjima velikima silama Nemčijo in Italijo. Ko je izbruhnil spor med velikimi silami, je Jugoslavija takoj proglasila strogo nevtralnost, ki ni slonela na ničemer drugem, kakor na spoštovanju njene neodvisnosti in varnosti njenih meja. Z lojalnim izvajanjem take politike je Jugoslavija najboljše služila interesom svojega naroda, na drugi strani pa je po-

polnoma odgovorila svojim dolžnostim kot rektnega sosedstva, zaradi česar je takoj dobila odločno in odkrita priznanja Berlina in Rima. Poslednji spor med Italijo in Grčijo, ki ga Jugoslavija globoko obžaluje, ker je v iskrenih prijateljskih odnosih z obema državama, je prenesel vojno tudi na Balkan in razumljivo je, da mora Jugoslavija na novo nastali položaj obračati čim več pozornosti in uporabiti vse svoje sile, da obvaruje mir. Z ozirom na svoje dosedanje zadržanje upa Jugoslavija, da z nadaljnjimi razvoji dogodkov na Balkanu njeni interesi ne bodo ogroženi od nobene strani.

Pritok iz dežele

upravnega odbora niso vsi v Ljubljani. Ni sicer važno, kar piše »Delavska pravica« in se stvari zaradi njenega pisanja niti za las ne bodo izpremenile. Zato zaradi nje tega ne pišemo, pišemo pa zaradi čim večjih koristi slovenskega delavstva.

Naše mnenje je, da bi morala zbornica pritegniti v upravni odbor še več ljudi iz podeželja, neposrednih delavcev v različnih panogah, revirjih in industrijah. Tisti majhni izdatki za vozino v Ljubljano in nazaj na vsakome sečne seje pri izdatkih Delavske zbornice ne morejo in ne smejo tvoriti zato nobenega zadržka. Ljudje, ki zunaj neposredno doživljajo v svojem stanu vse križe, vedo mnogo bolje, kakor različni meščani, braniti interese delavskega stanu.

Prvotno ob ustanavljanju Delavske zbornice v Ljubljani, je tudi moralo biti v tem vprašanju enako gledanje. Zakaj se je to pozneje spremenilo, bodo vedeli najbolj tisti, ki niso marali delavcev iz terena za svoje sosvetovalce. Delavci so zahtevali agilnosti in reda, gospodom pa to najbrže ni bilo všeč. Dosegli so svoje: delavce so izrinili, Delavska zbornica pa je postala birokratičen aparat, za katerega delavstvo sploh vedelo ni razen ob kakšnih volitvah.

Zanimiva in za krog kritikastov okrog JSZ porazna je sestava prvega glavnega odbora ljubljanske Delavske zbornice.

Na pisarijo o uslužbencih OUZD in o prokuristih smo že pred kratkim odgovorili. Tam smo pokazali nesmisel takih pisarij. Tu prinašamo zato

danes zaradi hudega napihovanja JSZ erske »pravičnosti« samo seznam prvega upravnega odbora DZ. V tem upravnem odboru so bili sledeči gospodje:

Čobal Melhijor, načelnik »Unije rudarjev«, Zagorje.
Bizjak Luka, skladiščnik predilnice, Litija.
Družovič Ivan, črkostavec Maribor.
Jagodič Mihael, strojni pom. Novi vođmat, Ljubljana.
Bradeško Andrej, mizar, Ljubljana.
Krušič Ivan, strugar, Trbovlje — Loke.
Lapuh Ignacij, železničar, Maribor.
Čelesnik Rado, Ekonom okrajne bol. blagaj. Ljubljana.
Jeran Jurij, strojevodja, Jesenice-Fužine.
Leskovšek Alojzij, pekovski pomočnik Celje.
Pečnik Karel, krojač in strokovni tajnik, Ljubljana.

Tako so bili v prvem upravnem odboru Delavske zbornice samo 4 člani iz teritorija Ljubljane, 7 pa jih je bilo od drugod. Sam predsednik Čobal je bival v Zagorju. V sedanjem pa so 4 člani izven Ljubljane a 8 iz Ljubljane. Naši nasprotniki pa se še pritožujejo zaradi tega. Mislimo pa, da ima po momentih, ki smo jih zgoraj navedli, edino na pravi poti, ki so jo nasprotniki zapustili in ki jo bo v bodočnosti treba še bolj povdariti. To bomo storili, da bomo varovali delavcem neposreden vpliv na Delavsko zbornico in s tem tudi njeno večjo pravičnost pri delu za delavski stan.

Dotok iz dežele je tudi Delavski zbornici potreben.

Šola Delavske zbornice

Sedanja uprava Delavske zbornice je zato, da bi delavci mogli biti vodilni v delavskem stanu, lansko leto ustanovila v okvirju Delavske zbornice posebno strokovno šolo. Ni namreč dosti, da kdo samo neprestano poudarja, kakor to delajo marksisti, da naj delavce vodijo delavci, marveč je tudi potrebno delavce za vodstvo usposobiti. Vsekakor morajo tisti, ki naj branijo delavski stan pred izrabljanjem in pred zapostavljanjem, vedeti nekaj več, kakor pa samo to, da znajo na pamet nekaj lepo donečih fraz.

V prvi tečaj strokovne šole DZ letos je bilo izmed 90 priglasičencev sprejetih 27. Šola je trajala 2 meseca, 1 mesec po končani šoli pa so morali učenci potem izrabiti v svojem domačem kraju za praktično uveljavljanje tega, kar so se v šoli naučili. Vsak je prejel posebne naloge, ki jih je moral dokončati, potem šele je prejel od vodstva strokovne šole svoje izpričevalo, da je prvi tečaj uspešno dovršil.

Prve mesece 1941 bo Delavska zbornica strokovno šolo zopet obnovila. Zopet bodo predavatelji podajali tvari ino za prvi letnik. Morda se bo prvi letnik ponovil še tudi prihodnje leto. Nato pa bo vodstvo šole zbralo najboljše izmed vseh letnikov in jih šolalo v drugem letniku, v tem bodo učenci strokovne šole svoje znanje teoretično le še poglobili in se pripravili za nadaljnje naloge v praktičnem življenju za vodstvo delavskega stanu.

Vodstvo šole želi, da bi se za sprejem v novi letnik prijavilo čim več kandidatov. Kandidati morajo biti sami delavci in se morajo po končani šoli vrniti nazaj v obrat, v katerem so delali pred začetkom šole. V šoli imajo učenci prehrano in vso oskrbnino. Želeto je, da se za kandidate za to šolo prijavijo zlasti fantje po odsluženem

vojaškem roku pa tja do 30 leta. Izjeme seveda niso izključene, če so sicer ostali pogoji: nadarjenost, delavnost, veselje do organizacije, šolska kvalifikacija itd. povoljni.

Podružnice ZSD naj dobro pregledajo svoje vrste in pošljejo v šolo Delavske zbornice svoje najboljše člane, da bo ta šola res dosegla svoj namen. Naj se člani zavedajo, da je to izredna prilika za razširjenje njihove izobrazbe in Delavska zbornica s popolno preskrbo nudi lepo podporo. Vsaka izobrazba je zlata vredna in se v življenju brezdvomno poplača. Marsikdo bi celo iz svojega za šolanje rad žrtvoval. Marsikdaj bi starši svojim otrokom izobrazbo radi plačali, pa zaradi revščine, žal ne morejo. Tu imajo v zbornični akciji delavci zato najlepšo priliko, da v svojem stanu uveljavijo svoje znanje, svojo nadarjenost, svoje zmognosti, da se izobrazijo in tako koristijo sebi in delavstvu.

Prvi letnik strokovne šole Delavske zbornice je bil zaključen s prav lepim uspehom. Vodstvo šole, predavatelji in učenci, vsi so bili zadovoljni, izredno zadovoljni! V šoli je vladal duh pravega tovarištva in iskrene medsebojne povezanosti med učenci in med predavatelji. Vsi se še radi spominjajo na lepe dneve skupnega življenja. Medsebojno si dopisujejo in vzpodbujajo k vztrajnosti za napredek stanu. Dejanjsko tudi večina od teh, ki so šolo končali praktično svoje znanje koristno uporabljajo v delavskih organizacijah svojega okoliša.

Prepričani smo, da bodo kandidati strokovne šole za bodoči letnik prav tako srečni, če bodo v šolo sprejeti in da bodo prav tako koristili potem sebi in vsemu delavskemu stanu, kakor velja to za učence letošnjega leta.

Težave slovenskega delavstva

(Nadaljevanje.)

KMEČKI DNINARJI

Druga velika skupina poljedeljskih delavcev so dninarji. To so delavci, ki delajo na gospodarstevnem posestvu določene delovne dneve za pogojeno dnino, a žive v lastnem gospodinjstvu. Kačar delajo, imajo pri gospodarju hrano ali pa tudi ne. Kmetje jim pravijo »taberharji«. Po navadi so dninarji poročene osebe ali pa rodbinski člani dninarjev in malih posestnikov.

Imamo več vrst dninarjev. Za medsebojno razlikovanje je merodajna oblika najemnega delovnega razmerja, ki se kaže v večji ali manjši povezanosti na delodajalca. Največja je povezanost pri dninarjih, ki so povezani z določenim gospodarjem z deputatnim odnosom. Gospodar namreč daje svojemu delavcu stanovanje v svoji zgradbi, daje mu tudi nekaj zemlje, ki jo obdeluje in uživa pridelek, redi gospodarjevo živino, mleko pa obdrži za svojo uporabo. Može so še druge naravne dajatve. Dninar se nasproti svojemu gospodarju obveže, da mu bo vse te dajatve odslužil z najemnim delom, ki je odmerjeno z neko določeno storitvijo.

Najvažnejše skupine dninarjev v deputatnem odnosu so: viničarji, majerji in huberji.

VINIČARJI

Viničarstvo je doma na vinorodnem Štajerskem, zlasti v Slovenskih goricah in Halozah. Tukaj imajo maloštevilni gospodarji obsežne vinograde. Sami stanujejo kot večji posestniki v dolini, kot gostalničarji in vinski prekupci in kot samostanci v oddaljenejših trgih in mestih, največ pa tuji in najslabši delodajalci v inozemstvu. Ker vinograd skozi vse leto zahteva vztrajnega in umnega obdelovanja in nege, najamejo za to delo strokovno usposobljene delavce viničarje. Tako so v vinskih goricah sredi prešernih domov trdnih gospodarjev, med ponosnimi hrami vinskih trgovcev in samostanov, sredi skromnih želarskih hiš posejane številne in borne viničarije.

Viničarji so najeti zato, da obdelujejo vinograd v izmeri najmanj 5600 m² (1 oral). Stanujejo v vinogradu v vinogradnikovi zgradbi, imajo v užitku majhno njivico, redijo gospodarjevo živino, pa imajo zato mleko od nje. Od vsakodnevnega dela imajo še majhen zaslužek v denarju. Do neke mere se morejo torej viničarji primerjati s koloni. Običajno se isti rod drži na viničariji kar po dedovanju. Na splošno pa je njihovo stanje silno bedno, do lanskega leta pa je bilo naravnost obupno.

Plača viničarja v Konjiški gori in na Lažni gori je znašala po 5 din dnevno. V mariborskem okraju 6 din na dan. Ponekod pa so viničarji delali tudi za 1 din na dan, za en cel dinar!

Navajamo samo en splošen primer!

V haloških goricah so znašali povprečni letni izdatki viničarja:

Za obleko	131.20 din
za obutev	100.10 din
za tobak	50.60 din
za kulturne potrebščine	12.— din
za zdravljenje	20.80 din
za sol	32.— din
za sladkor	3.20 din
za milo	2.40 din
za manjkajoče krušno žito in sočivje	350.— din
skupaj	702.30 din
Celokupni letni dohodek pa so znesli	430.— din
primanjkljaj	272.30 din

Ta primanjkljaj se mora kriti z najemnim delom zunaj vinograda, če je in kjer je to mogoče. Da se laglje preživijo, vzamejo viničarji v dolini v najem njive, ki jih obdelajo, najemnino pa odslužijo z delom.

V Sloveniji imamo v vinogradništvu zaposlenih po podatkih iz 1931. leta 14.000 oseb. Ta številka pa ni točna. Semkaj moramo nujno prišteti tudi številne dolenjske gormane. Reči smemo, da je pri nas v vinogradništvu zaposlenih 60.000 oseb.

Gormani so številni dolenjski kmetiči, ki imajo samo bajto in krpo zemlje, zasajene s trto, v bajti pa kopo otrok. Moravska gora, trebanjski hribi in Drenje so kar posuti z zidanicami, v katerih se rodi in umira gormanska revščina. Na moravski gori so n. pr. pred prvo svetovno vojno bile vse zidanice prazne, ker niso dobili ljudi, ki bi hoteli v njih stanovati. Danes pa niti ena ni več prazna, čeravno premnoga ni več hiši podobna. Ti ljudje morajo iskati službo in zaposlitve kot dninarji, sicer bi s svojimi družinami gladu pomrli. Običajno delajo za živež in za minimalno dnevno 6—10 din na dan.

Ko so pred leti gradili železnico Št. Janž-Sevnica, so bili pri teh delih zaposleni tudi številni gormani in kočarji s trebanjskih in mirenskih hribov. Bili so zavarovani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Toda vsi po vrsti so po kratkem zaposlenju zboleli, ker so bili tako izčrpani in sestradani, da težkega dela na progi niso prenesli. Bolezni, ki so se jih lotevale, so značilne za sestradane in izčrpane ljudi.

Ljudski pregovor pravi, da v španoviji še pes crka. Če kje, potem je ta rek resničen pri ofrih, to je dninarjih, ki imajo najeto le stanovanje, brez užitka zemlje in živine, in najemnino ne plačujejo z denarjem, temveč z delom. V mariborski okolici so marsikje ofri celo podnajemniki viničarjev! Žena mora delati od pomladi do jeseni samo za to, da odsluži stanovanje in zemljo, ki jo najame. Če nima ofer lastnih in delazmožnih ljudi, se na viničarijo sploh ne more spraviti. To bledo mnogi gospodarji izrabljajo in ne

sprejemajo v viničarije pravih viničarjev, temveč oddajajo »stanovanje« v najem pod pogojem, da najemniki stanovanje odslužijo z delom v vinogradu.

Spričo navedenih dejstev si pa tudi že lahko mislimo, kakšne so moralne, kulturne in socialne razmere med temi reveži. Mali kmet ima še vedno toliko denarja, da ima pri hiši mohorjanke, Domoljuba in vsaj po en nabožni list. Viničar in gorman tega nimata, ker nimata denarja niti za najprimitivnejšo kulturno potrebščino, za milo!

Kdor je potoval po vinskih goricah in se zanimal za viničarje, je lahko videl, kako revno in nezadostno so oblečeni. Otroci skačejo okrog skoraj nagih, po več otrok ima skoraj eno samo obleko. Razumljivo, da pri takih razmerah trpi obisk šole.

Običajna vsakdanja hrana viničarskih in gormanskih družin je krompir in koruza. Mleko, če je kravica pri hiši, nadomešča zabelo, sicer je jed večidel nezabeljena. »Vsakdanji kruh« je na viničarski mizi redkost. Kruh je mešan iz pšenične, koruzne in črne moke. Pozimi in na pomlad poidejo zaloge in

G. Musek pa tov. Ogrin

Ogrin France, bivši predsednik gradbenega delavstva JSZ je prišel v našo organizacijo. S posebno izjavo je ta svoj korak svojim sodelavcem utemeljil. Na to se je razjezila vrhovna komanda JSZ, »kanton« zoper Ogrina pa je sprožil G. Musek Vitko. Študent je pač in pa študentovsko svet doumeva iz knjig in brošur. Te niso naše in po našem napisane niso. Svojo učenost, zajeto iz tujih vrstov zato prodaja v »Delavski pravici«, ki prav tako hodi mimo domačih zakladov in škili kakor za kakim idealom za tujo ničvredno navlako.

Nad tov. Ogrina se je tako spravljal gospod Musek. Kakor kaplar, ki prvi dan na ramenih nosi svojo zvezdo, kliče Ogrina na raport. Ogrin je sedaj namreč ravnal pri vojaki. Gotovo misli na dedučni gosposki, da bo zato Ogrin pred njim na povelje mirno kakor vkovan stal. Toda moti se. Kadar se vrne od vojakov, mu bo odgovoril in ga po zidarsko »zabil«. Za danes G. Museku, da ne bo preveč nestrepen, ko bo moral čakati na odgovor tovariša Ogrina, odgovorjamo kar mi.

Musek trdi, da je »ZZD versko indifrentna, nacionalno pa unitaristična delavska organizacija z znanim programom in načeli«. Rečemo Vam, da program in načel pa pravil ZZD niti najmanj ne po-

tedaj nastopita pomanjkanje in stradež. Prazen želodec pa obilica slabega vina in šmarnice uprizarjata žalostne dogodke, ki polnijo stolpce naših dnevnikov in so sramota za narod.

Viničarski in gormanski otroci so zdravstveno zelo zaostali. Umiranje otrok je visoko!

Še eno značilno dejstvo! Število nezakonskih otrok znaša n. pr. v logaškem okraju 3.8%, v črnomeljskem 5.2%, v ljutomerskem že 16%, v okraju Maribor desni breg pa celo 31.70%. Usoda teh otrok pa ni lahka!

Viničarji nimajo socialnega zavarovanja. Strokovno so organizirani v »Strokovni Zvezi združenih viničarjev v Ljutomeru«, ki je v sklopu organizacij Zveze združenih delavcev v Ljubljani. Po prizadevanju strokovne organizacije je oblast 10. avgusta 1940 spremenila »Viničarski red« in uredila tudi za viničarje minimalne mezde. Tako sedaj znaša minimalna dnevna mzda, poleg deputata, za navadna dela v poletnih mesecih po 10 din, v zimskih mesecih pa 8 din. Za kvalificirana težja dela pa v poletnih mesecih po 12.50 din, v zimskih mesecih pa po 10 din. Tako določa uredba. Praksa pa gre dalje svojo pot po načelu: kjer ni tožnika, ni sodnika!

znate, sicer bi ne mogli pisati takih bedastoč.

»Slovensko politiko« je G. Ogrin že davno lahko videl v »Slovenskem delavcu« pa tudi pri naših prijateljih, ker jo v pisarni JSZ morda nekaterim »zagrizenim JSZ-arjem« zaradi njihove nezanesljivosti v marksistični pravovernosti niso hoteli pokazati.

G. Ogrin Vam pod nos lahko pomoli originalni izvod »Slovenske politike«, pa jo potem še enkrat preštudirajte. Morda boste spoznali, kaj ste pred meseci pisali.

O boljševizmu Vam bo Ogrin lahko še marsikaj povedal. Ve še čisto druge stvari, o katerih za enkrat molči. Pa ni rečeno, da bo tudi še naprej molčal, če se bodo neumestni napadi zoper njega ponavljali. Verjetno njegove izpovedi vodstvu JSZ ne bi bile prijetne.

Kar se pa raznih poti tiče, s katerimi grozite Ogrinu, Vam bo pa najbrže kar hvaležen, če jih načnete. Bo vsaj prilika, da resnico javno izpriča. V ostalem čakajte, G. Musek, na odgovor preprostega delavca, ki v JSZ morda prav zaradi žuljevih rok ni imel nobenega vpliva, zato, ker je čutil slovensko in delal slovensko, pa malo besedičil in po tuje zavijal resnico.

Disciplina med delavstvom v Rusiji — ali sužnost

Pred dvema leti je sovjetska vlada začela z veliko propagando, da bi pospešila disciplino med delavstvom. To pa nič ni pomagalo in sovjetske oblasti so vprav v zadnjem času morale izdati celo vrsto strogih disciplinarnih odredb. Te odredbe dolže delavstvo da se ne drži delovnega časa, da ostaja na delu samo štiri do pet ur in slično. Zato so te odredbe ukazale vodstvom podjetij, da naj začno izvajati odločno borbo proti vsem krivcem nad delavsko disciplino.

Toda kljub temu se položaj v zadnjem času ni izboljšal, ker je vrhovna sovjetska oblast morala izdati nove ukrepe za pospeševanje discipline med delavstvom. Delavstvo v Sovjetski Rusiji je že tako nezanesljivo, da so ga morali skoraj že popolnoma militarizirati. Uvodno poglavje v kolektivno pogodbo pri tovarni »Stalin v Moskvi« pravi, da so delavci »mobilizirani« zato, da se pospeši proizvodnja v deželi.

V tem duhu je bil objavljen ukaz z dne 27. junija t. l., ki prepoveduje delavcem menjati svoje delovno mesto brez oblastnega dovoljenja. Samo z dovoljenjem ravnateljstva svojega podjetja sme delavec preiti v drugo podjetje. Kdor ne bo upošteval teh določb, bo kaznovan z zapornim od dveh do štirih mesecev. Kdor neupravičeno izostaja od dela, bo obsojen pred rednimi sodišči in mu bo delo pri podjetju podaljšano za šest mesecev, mzda pa znižana za 25%. Dne 17. julija so določbe tega ukaza raztegnili tudi na poljedelsko delavstvo.

Pred kratkim je bil podaljšan delovni čas v Sovjetski Rusiji, ni pa bila zvišana mzda. Neki komunistični delavski list je pisal, da bi to ne bila nobena žrtev, če bi delavci za nadurno delo dobili tudi še plačo.

V kakovostnem oziru pa je sovjetska proizvodnja začela zelo padati. Stalin sam je v svojem govoru v l. 1931 poudaril, da

so razmere v organizaciji sovjetskega delavstva take, da se noben delavec ne trudi, da bi prekorajil meje enakosti in da bi postal specialist, ki bi lahko vodil tudi posebne stroje. V tem oziru Sovjeti niso dosegli skoraj nobenega napredka in ukaz z dne 10. julija 1940 pravi, da je zločin proti državi, če bo kdo proizvajal pomanjkljivo blago. Kdor bo zagrešil ta zločin, bo obsojen na robijo od 5 do 8 let.

To je boljševiška svoboda!! Vsak ravnatelj jo lahko izigra za delavca v — sužnost.

Prosimo: Poravnajte naročnino!

Vsem poverjenikom »Slov. delavca«, ki niso člani ZZD, prilagamo današnji številki položnice za plačilo naročnine. — Vljudno prosimo, da položnice izpolnite in denar nakažete naši upravi. Vsak naročnik — točen plačnik — je naš dobrotnik in pomaga graditi našo organizacijsko stavbo.

Polovičen popust za delavce in delavke v drami in operi

Od Delavske zbornice smo prejeli:

Na prošnjo Delavske zbornice je dovolila uprava Narodnega gledališča v Ljubljani tudi letos polovičen popust za delavce in delavke v drami in operi. Popust velja tudi za žene delavcev.

Ker so predstave v abonmaju torej, sredi in četrtke v tej sezoni zasedene že po abonmentih, prosimo delavce, naj se poslužijo popusta za predstave izven abonmaja z izjemo izrednih tujih gostovanj in v abonmaju reda A in B.

Potrdila je polovičen popust dobe delavke in delavci v knjižnici delavske zbornice med uradnimi urami, to je vsak delavnik od 10. do 12. ure dopoldne in od 5. do 8. ure zvečer, ob sobotah popoldne pa že od štirih naprej.

Zasedanje upravnega odbora DZ

Preteklo soboto je imel upravni odbor Delavske zbornice svojo redno sejo. Več važnih stvari je bilo na programu. Nekaj od tega prinašamo članstvu v vednost.

Upravni odbor je z ozirom na velik skok cen pretresal vprašanje povišanja plač uslužbencev DZ. Plače je prilagodil sedanji draginji. Nižjemu uslužbenstvu je sicer tudi že preje parkrat posamezno dovolil nekaj poviškov, v zadnji seji pa je to vprašanje rešil za vse. Čim nižja je bila plača uslužbenca, tem večje poviške je dovolil. Tako se ti poviški gibljejo od 35% do 5%. Če upoštevamo, da so plače višjih uslužbencev v zbornici bile vendar dokaj čedne in da je bila med enimi in drugimi doslej vsekakor prevelika, je tak ukrep odbora glede povišic edino pravičen.

Delavska zbornica je s tem korakom dala zgled tudi za zvišanje plač vseh ostalih privatnih nameščencev v dravski banovini. Kakor znano so nameščenci sedaj v meznem gibanju in se bodo pri svojih pogajanjih lahko sklicevali tudi na zgled Delavske zbornice.

Radi discipline v Delavski zbornici in avtoritete, ki jo uprava mora imeti, je bilo trem uslužbencem odpovedano.

Dvema je odpovedala v zakonitem pogodbenem roku na 6 mesecev, enemu pa brez odpovednega roka, ker je ope-tovano grobo kršil disciplino in sam brez vsakega vzroka tebi nič meni nič celo proti izrecnim drugačnim naročilom uprave zapuščal službo, kakor se je njegovi samovolji poljubilo. Za brezhibno delo zbornice, je bilo to nujno. Kdor v zbornici prejema lepo plačo iz delavskih prispevkov, mora to z rednim delom delavstvu vračati. Delavstvo nikogar ne plačuje zato, da se bo iz zbornice in iz delavstva norca bril.

Odbor je potrdil novo vodstvo strokovne šole. Razpravljal je o bodočem proračunu, vsem, ki z zbornico sodelujejo je nakazal podpore. Zlasti za brezposelne je dal večje vsote. V načrtu je bilo sprejeto, da bo zbornica podprla v večjih industrijskih in v najrevnejših krajih kuhinje za stradaljoče.

Po obveznih poročilih o delovanju posameznih odsekov in o socialno-političnem delu prihodnjega proračuna se je delegacija uprave ljubljanske Delavske zbornice odpeljala na sejo Centralnega tajništva Delavskih zbornic v Skoplje.

Naša borba - naša rast

Javornik - Koroška Bela

V nedeljo, dne 10. novembra se vrši ob 10. uri v podružničnih prostorih na Javorniku pri g. Delcjanu članski sestanek. Poročal bo predsednik o pogajanjih za draginjsko doklado pri KID. Sestanka se udeleži tudi delegat okrožja z Jesenic.

Za vse člane udeležba obvezna. Vabljeni so tudi vsi prijatelji našega pokreta.

Vse člane, ki so na zaostanku s članarino, prosimo, da jo čim prej poravnajo.

Kamnik

Poročil se je naš agilni blagajnik tovariš Viktor Zoré s tov. Sitar Pepco. Novoporočencema želimo v življenju mnogo sreče in božjega blagoslova.

Članski sestanek naše podružnice se vrši v nedeljo 10. nov. v Kamniškem domu pri Barici ob 9. uri dopoldne. Ker imamo veliko važnih stvari za obravnavati, pozivamo vse člane in članice, da se tega sestanka sigurno udeležijo.

Laško

Kakor smo že poročali v »Slovenskem delavcu«, se vrši naša prireditve, na kateri bomo predvajali igr »Pri kapelici«, v nedeljo, dne 17. nov. v nadžupnijski dvorani in sicer ob pol 4. uri popoldne in ne ob 3, kakor smo prvotno poročali. Dopoldne se vrši v istih prostorih socialni tečaj za delavstvo. Ker bodo predavanja izredno zanimiva in koristna za vsakega delavca, pozivamo naše tovariše, da ne zamudijo to priliko, ki jim je podana za razširitev svojega strokovnega znanja.

Okrožje Kranj

V našem mestu, tako tudi v okolici je razvita čevlarska obrt. So pa vmes tudi mala podjetja. V teh podjetjih, kakor tudi pri obrtnikih vladajo slabe socialne razmere, delavni čas in šikane raznih mojstrov. Š 219, 220 in 221 se sploh ne izvaja. Delavstvo dosedaj ni bilo organizirano, vsak poizkus je bil nemogoč. Gospodje so znali preprečiti možnost, da se delavec organizira. Mi smo od naše strani zavzeli to akcijo pri podjetju Prešernu, kjer se je zadnji čas vse delavstvo organiziralo v naši organizaciji. Apeliramo na vse delavstvo tudi v drugih podjetjih, da se organizira, kajti s tem je dana edina možnost, da se izboljša naš položaj. Da gre delavstvo v borbo proti nezdravim razmeram, ki so doslej vladale v vaših podjetjih. Le na ta način bo mogoče izboljšati vaše pravice in to v skupnosti vsega delavstva.

JUGOBRUNA

Zadnjič smo poročali, da so bili odpusti v tkalnici. Predvidena je zopet nova serija in sicer za tiskarno.

Vodstvo je o tem obvestilo obratne zaupnike, da pride okrog 50 delavcev v poštev za odpustitev. Delavstvo, posebno ono, ki nima ničesar drugega kot svoj borni zaslužek, gleda s strahom in prihaja z dneva v dan v težji položaj. Apeliramo na oblast in na vse javne kroge našega okraja, da čim prej izvedejo zimsko pomoč, za katero pridejo v poštev brezposelni, ki se bodo množili z dneva v dan.

Razmere so že zelo kričeve, zato bi bilo želeli, da bi se akcija podpornega sklada, predvidena za brezposelno delavstvo, čim prej uresničila.

Celje

Slovenski delavci in nameščenci z zanimanjem spremljajo potek dogodkov kadar »zašijejo navijalec cen«. Z zadovoljstvom smo sprejeli maksimiranje cen gotovih življenjskih potrebščin. A na eno moramo opozoriti predstavniške oblasti. Zima je tukaj, mi vsi s strahom opazujemo porast cen manufakture in oblačilnih izdelkov sploh. Vemo, da imajo posebno veletrgovci blago še staro na zalogi, na njem pa so večkrat menjane cene navzgor. Saj tudi ni mogoče, da bi zalogo v eni sezoni docela razprodali. Sedaj nastane vprašanje, ali sme veletrgovec na isto blago, ki ga je poceni kupil, pa je še na zalogi, ko se cena dvigne, tudi temu blagu dvigniti ceno večkrat zaporedoma. Trgovci se zagovarjajo, da ne morejo stare zaloge prodajati po različnih cenah od nove. Med to izjavo pa je postalo nekaj novih milijonarjev, katerih vseeno ne bo kazalo pustiti, da se bogatijo na račun ljudske revščine.

Naš predlog bi bil sledeč. Pri trgovcih posebno pa pri veletrgovcih naj bi se popisale zaloge in ugotovile cene, po katerih in kdaj so nabavili blago. Določil naj bi se postojalen zasluzek, tam kjer bi se pa našel navijalec cen, naj bi se postopalo enako drakoniki, kakor pri ostalih oderuhih. Saj so trgovci z živili res lahko zavistni svojih tovarišem v manufakturni stroki,

ko njim raste premoženje brez kontrole. Maksimiranje cen tudi v manufakturni stroki je življenjska nujnost, mimo katere ne smemo dalje.

Kamniško okrožje

V nedeljo dne 3. t. m. smo imeli v društvenem domu v Grobljah sejo okrožnega odbora, na kateri smo razpravljali o pereh soc. vprašanjih. Sklenili smo, da bomo napravili revizijo naših podružnic in pregledali njihovo poslovanje.

Zastopnik centrale tov. Breznik Albin nam je dal koristna navodila za usmeritev našega dela v odboru okrožja, kakor tudi v posameznih podružnicah. Posebno je poudaril potrebo delitve dela in brigo za položaj delavstva v posameznih obratih, da se tako lahko pristopili k akcijam za izboljšanje medz in delovnih pogojev. Njegovim izvajanjem smo sledili z velikim zanimanjem in sklenili, da bomo napeli vse sile, da se ZZZD v kamniškem okraju primerno razširi in zajame industrijsko kakor tudi obrtniško delavstvo.

Šenčur pri Kranju

Preteklo nedeljo smo imeli ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo veliko delavstva. Ustanovni občni zbor je vodil tovariš Pipan. V imenu centrale je govoril tov. Golob. Iz kranjske skupine pa nas je pozdravil tov. Benedik. Končno nas je pozdravil še g. župnik Vavpetič Franc, ki se je izrazil, da je od srca vesel, da je Zveza združenih delavcev dobila v Šenčurju svojo podružnico.

Odbor je izvoljen takole: Predsednik: Pipan Franc, podpredsednica: Rozman Berta, tajnica: Sitar Valentina, blagajnik: Tratar Matija, gospodar: Molj Anton, odbornik: Prestor Franc, odbornica: Cankar Roza, namestniki: Ropret Joža, Mohar Marija, Križnar Janko.

V nadzorni odbor: Svetelj Zanez, Zorman Marija iz Vokla in Vladimir Anton. Ves odbor je iz Šenčurja, razen ene.

Nad vse uspeli občni zbor je dokaz, da se delavstvo vedno bolj zaveda, da bo le v strokovni organizaciji doseglo svoje upravičene zahteve. Vsi delavci in delavke, Vam kliče: »Pomagajte vodstvu podružnice s tem, da mu boste pomagali pri delu, tako da bo Šenčurska ZZZD imela mogočno postojanko, ki jo bodo nasprotniki zavirali daleč naokrog.

Preska

Katoliško prosvetno društvo v Preski priredi v nedeljo, dne 17. t. m. ob treh popoldne v Društvenem domu v Preski igr: »Mlinar in njegova hči« za brezposelne delavce. Drama je zelo pretresljiva, zato vabimo vse delavce brez razlike pripravljenosti.

Pobrežje pri Mariboru

Po dolgem času se zopet oglašamo v našem glasilu, da izpričamo, kaj smo tekom časa delali. Nismo niti malo počivali, temveč delali požrtvovalno brez hrušča in hrupa in vendar je naše delo pokazalo plodovite sadove.

Vodili smo mezdnno gibanje z upravo občine Pobrežje ter dosegli občinskimi delavcem, zaposlenim v gramoznicah in na cestah, povišanje plač na 5.50 din na uro. Z občino sta se pogajala za ZZZD tov. predsednik Frangeš Ivan, zastopnik Delavske zbornice pa je bil vodja ekspoziture DZ tov. Mastinšek Franjo. G. župan je obljubil, da bo občina povišala mezde svojim delavcem, sklenjene z ZZZD že pri prvem izplačilu in to do 1. okt. nazaj. Župan gospod Karl Stržina je pokazal veliko razumevanje in socialni čut do občinskih delavcev, za kar smo mu mi in delavstvo zelo hvaležni.

Na podlagi tega smo sklicali sestanek občinskih delavcev in jim obrazložili potek in uspeh pogajanj. Tov. Mastinšek jim je pojasnil, da jim je to priborila Zveza združenih delavcev in da bo v kratkem tudi sklenjena kolektivna pogodba med občino Pobrežje kot delodajalko in ZZZD kot zastopnik delavstva. Delavstvo, zadovoljno nad uspehom, je takoj pristopilo k naši strokovni organizaciji, ker je spoznalo, da jim je ta organizacija priborila pravice in pa zadostne mezde.

Upamo, da bomo dosegli kolektivno pogodbo ter tako priborili občinskemu delavstvu pravice, ki jim po božjih in človeških zakonih pripadajo. Dokazali smo s tem, da je Zveza združenih delavcev edina in prava slovenska, katoliška strokovna organizacija, ki nesebično dela za interese trpečega slovenskega delavca.

Zato vabimo vse slovensko misleče delavstvo Pobrežja, da se organizira v Zvezi

združenih delavcev, kajti edina ta organizacija mu more priboriti boljše bodočnost. Organiziran delavec je bojevnik za delavske pravice, neorganiziran pa tat delavskih pravic.

Maribor

V podjetju Franc Pergler smo posredovali za tamkajšnje delavstvo. Vršili sta se dve poravnalni razpravi. Kolektivne pogodbe sicer nismo sklenili, a smo dosegli, da se je samo na nadurah delavstvu plačalo preko 15.000.— dinarjev. Poleg tega vodimo akcijo za izpolnjevanje drugih obvez tako glede bolniških tednov, odpustov itd.

Slovenjgradec

Mlada podružnica se počasi utruje. V tovarni kos je dosegla s svojim posredovanjem že lepe uspehe. V tovarni meril pa moramo voditi za vsako malenkost težko borbo. Na našo zahtevo smo vsaj to dosegli, da podjetje izplačuje vse minimalne mezde. Posebno poglavje pri tem podjetju pa je vprašanje in odpustanje zaposlenih delavcev, zlasti članov ZZZD. Prav nič se ne ozira na socialno potrebo, ampak so merodajni vsi drugi vidiki. Toda tudi tu bomo vztrajali za koristi delavstva do končne zmage.

Ptuj

Imeli smo poravnalno razpravo za delavstvo gradbenega podjetja Viljem Dengg in delavstvu priborili minimalne mezde tudi za nazaj.

Podjetje Reinhard. Pri tem podjetju smo dosegli, da bo poizkus izplačevalo delavstvo po minimalni mezdni skupini b) in vodimo akcijo za izpolnjevanje socialne zakonodaje.

Murska Sobota

Zdi se, da za gradbene podjetnike pri nas ne veljajo minimalne mezde. Ponovno smo jih zato naznanili oblastem. Po daljših in večkratnih posredovanjih smo vsaj delno uspeli. Podjetnik Hirschfeld plačuje predpisane mezde, kamnoseški mojster Močnik plačuje celo 1.— din na uro več. S tovarno Siftar smo imeli pogajanja in smo z zahtevami delavstva uspeli. V tovarni Cvetič, ki sedaj toži »Slovenskega delavca« in »Slovenski dom«, svoje organizacijsko delo nadaljujemo. »Slovenski delavec« in »Slovenski dom« bosta imela pri obrambi pred sodiščem prav lahko stališče. O poteku razprave bomo še poročali. Delavke bodo končno tudi tu brezdvomno uvidele, da je samo v njihovo korist, če odložijo vse, kar jih loči, in se strnejo v ZZZD.

Jarše

Podjetje zahteva delavstva po zvišanju mezd za 45 p na uro in vračunanju draginjskih doklad v mezde ni hotelo ugoditi, oz. je sprejemanje te zahteve odklonila Zveza industrijev tekstilne stroke za Slovenijo. Na to je podjetje obvestilo zaupnika, da se bodo mezde zvišale 25 p na uro ter nekoliko delavkam za 50 p.

V nedeljo dne 3. t. m. se je vršil sestanek vsega delavstva, na katerem je poročal predsednik obratnih zaupnikov o poteku dosedanjih pogajanj, nakar sta govorila zastopnika centrale ZZZD in JSZ tov. Breznik in Pestotnik. Polnoštevilno zbrano delavstvo tovarne je sledilo izvajanjem obeh zastopnikov central z velikim zanimanjem, svojim organizacijam in obratnim zaupnikom je naročilo, da ga v akciji vodi, kar se je tudi zgodilo in so bila pogajanja v sredo uspešno zaključena. O uspehu se bo poročalo na skupnem sestanku v nedeljo, dne 10. XI. ob 10 dopoldne.

Rogaška Slatina

V tem zdravilišču se organizacija že dolgo trudi, da delavstvu pribori, kar mu po vsej pravici gre. Bila je že cela kopa posredovanj s strani zastopnikov iz centrale v Ljubljani in iz Maribora. Končno je šla deputacija neposredno h g. banu. Dosegli smo, da bodo sobarice prejemale plačo za vse dneve zaposlitve in sicer prve sobarice za 12 ur, druge pa za 10 ur na dan. Kar smo doslej na plačah manj prejeli, se bo za to leto nadoknadilo. Zadeva mizarskih nadur se bo ponovno preiskala.

Majšperk

V nedeljo, dne 3. novembra 1940 je naša organizacija razdelila med zaposleno delavstvo v tovarni Strojil in Vunateks v Majšperku bolniška potrdila po § 219 obrtnega zakona, za izplačilo bolniških tednov, kar se je podjetje obvezalo plačati za 3 leta nazaj vsem zaposlenim delavcem na poravnalni razpravi v Ptuj, dne 5. ok-

tobra 1940. Delavcem bo ta denar sedaj zelo prav prišel, saj so mnogi sedaj na zelo zelo potrebni kuriva, obleke, obutve in še marsikaj potrebnega.

Vsi delavci, ki so prišli po ta potrdila, so korporativno vstopili v našo organizacijo ZZZD, ker so prišli do spoznanja, da jih bo edino ta lahko uspešno branila in ščitila pred poniževanjem in šikanami tamonjskih mojstrov. Led je torej prebit. Delavci so sami izjavili, da so že vse tri strokovne organizacije poskušale z organiziranjem delavstva, pa vsikdar brez uspeha. Zastopnik tovarn na poravnalni razpravi ni hotel priznati pooblastilo zastopniku naše organizacije, ker ni nobeden delavcev strokovno organiziran. Res je, da smo takrat imeli komaj nekaj nad 10 članov in to samo res neustrašene, ter so ti imeli priliko zasledovati v našem »Slovenskem delavcu« naše borbe za pravice delavcev. Danes pa smo trdni tudi v Majšperku. Zastopnik Okrožja ZZZD nam je obljubil, da bo centrala posredovala pri oblasti, da bodo pravila za našo podružnico čim prej odobrena, nakar bomo imeli takoj ustanovni občni zbor in si izvolili svoj odbor, ki bo našo podružnico vodil. Mi smo prepričani, da bomo morali radi organizacije še marsikaj pretrpeti, toda mi smo složni in bomo vztrajali. Brez borbe ni uspehov.

V nedeljo imamo sestanek v dvorani Prosvetnega društva. Tovariši! Vsi na sestanku! Taki sestanki, na katerih se predava o soc. zakonodaji, o potrebi delavske strokovne organizacije, so nam zelo potrebni. Na zadnjem sestanku nas je bilo 60. V nedeljo pa mora biti dvorana polna. Nobenemu se ni treba ničesar bati, saj nam je zastopnik ZZZD iz Ljubljane pojasnil, da radi članstva organizacije, ki je po zakonu dovoljena, ne sme nihče biti niti preganjan niti odpuščen. Pomenili se bomo tudi o volitvah delavskih obratnih zaupnikov v naši tovarni. Ker je torej za vsakega izmed nas ta sestanek izredne važnosti, pridite po rani vs. maši takoj v dvorano Prosvetnega društva!

Ljubljana-splošna

SATURNUS

Na sestanku v nedeljo, je zopet prišlo do izraza navdušenje, ki raste iz dneva v dan za našo mlado organizacijo ZZZD. Sklepi, ki so se ob tej priliki iznesli, bodo velike važnosti za bodoče napredovanje organizacije. V najkrajšem času se bo vršil ustanovni občni zbor. Vsi, katerim je svoboda pri srcu in ki čutijo za naša načela in program ZZZD, naj zato otresejo s sebe jarem marksističnega terorja in pristopijo v organizacijo, katere se bo znala tudi za njihove gnotne koristi po brigati tako, kakor je že opetovano dokazala. Hujskacem pa, ki mislijo članstvo obdržati na ta način, da jim ustavljajo stroje, dajejo v izdelavo slab material, pripovedujejo pravljice, da se bo delavstvu ob nastopu ZZZD slabše godilo in da bomo imeli samo po 3.— din itd. povemo, da se njihovih groženj ne bomo ustrašili in da bomo dokazali sposobnost svojega lastnega življenja.

Sevnica

Delavstvo kopitarne Winkle je z nestrpnostjo pričakovalo dan druge poravnalne razprave in njenega rezultata, ki je pač za delavstvo najvažnejši.

Ko smo se na isti dan, t. j. 29. 10. zbrali na sestanku, da slišimo o uspehu teh pogajanj, nam je zastopnik centrale tov. Milharčič razložil njih potek in uspeh. Bati se je že bilo, da se bo razprava ponovno prekinila vsled neprestane trditve podjetja, da je že zvišalo delavske mezde od začetka tega leta na veliko višino. Mi pa vemo, da to ni odgovarjalo povsem resnici in da je bilo delavstvo kopitarne razmeram glede draginje in pri likam v podjetju plačano zelo slabo. Na tej razpravi so se določile mezde takole:

Temeljne mezde za vse delavstvo nad 18 let starosti din 5.— na uro, delavke din 4.75 (min. mezda), delavci-akordanti pa dobijo možnost poviška najmanj za 15% v nobenem slučaju pa nikakor ne izpod 5.— din.

Na sestanku so še govorili: zastopniki Delavske zbornice Lombardo, ki je za svoja izvajanja žel obilo priznanja, dalje predsednik naše podružnice tov. Leskovšek in g. kaplan, ki nam je v lepih besedah razložil pomen sodelovanja duhovništva z delavstvom.

Sklenjeno je bilo, da bo podružnica priredila tudi Miklavžev večer, na katerem se bodo obdarovali revni otroci delavcev. Člane prosimo, da v ta namen skušajo pri vseh znanih dobiti vsaj nekaj, za kar jim bodo gotovo tisočkrat hvaležni revni obdarovanci.

Razšli smo se s trdno voljo, da bomo po vsej pravici dosegli, kar nam je potrebno za našo organizacijo.

Zalostno poglavje pa je delavstvo na parni žagi. Vsi so bili namreč poslani na brezplačen dopust.

Iz pokreta gradbenega delavstva

Ljubljana — gradbeni

Kot je bilo že objavljeno, se vrši v nedeljo, dne 10. t. m. ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani IV. redni občni zbor Strokovne organizacije gradb. delavstva ZZD v Ljubljani.

Poleg nredpisane formalnosti, glasom katere se mora vsako leto vršiti redni občni zbor, je naša želja, da bo ta občni zbor kot neka manifestacija gradbenega delavstva v borbi za svoje pravice. Na tem zasedanju bodo naši funkcionarji poročali o našem delu v preteklem letu ter bodo sestavili načrt za delo za bodoče leto. Zato je potrebno, da se tega občnega zbora udeležijo prav vsi naši člani.

V ta namen se je vršila v nedeljo širša odborova seja, da pripravi vse gradivo za občni zbor. Ta teden se bo sestal še nadzorni odbor, da pregleda poslovne knjige in da tako lahko da staremu odboru svojo razrešnico.

Potrebno je, da se zadosti vsem formalnostim, da ne bo mogel nihče predsedstvu organizacije prav ničesar očitati. Ljubljanska podružnica je najmočnejša skupina gradbenega delavstva v Sloveniji in je zato tudi največja opora gradbeni zvezi ZZD. Nadalje je ljubljanska podružnica po svojem delovanju in napredovanju nekak vodenilnica svojih podeželskih sestrice. Zato naj si podeželske podružnice jemljejo vzgled po tej naši organizaciji ter naj jo skušajo v njenem delovanju in njeni borbenosti posnemati.

S kakšnim veseljem se človek ustavi v pisarni ljubljanske podružnice gradbenega delavstva. Posebno ob sobotah kar mrgoli po teh prostorih. Člani pritiskajo iz vseh koncev mesta. Nekateri poravnavaajo članarino, drugi dvigajo izkaznice, tretji iščejo informacije, nekateri zopet pridejo samo v vas, da se s svojimi tovariši nekoliko pogovorijo in pokramljajo. Najprirednejši člani na pomagajo tajniku izpolnjevati kartoteko, pišejo vabila itd. Vsak je vesel in razigran ter vsaj tako, med svojimi prijatelji v topli sobi nekoliko pozabi na dneve skrbi. Ko pa vidi, kako se predstavnik organizacije bori za njihove interese in s kako vno rešujejo vsa delavska vprašanja, jim postane kar nekako lažje pri srcu, ter zapuščajo organizacijo pomirjeni in prepričani, da so zaupali vodstvo organizacije ljudem, kateri zaslužijo vse priznanje. Vsak, kdor od blizu pozna delavnost te organizacije, bo živel v prepričanju, da bo tudi gradbenemu delavstvu posijalo toplejše sonce.

Maribor — gradbeni

Tudi mariborska podružnica ne počiva. Tudi ona se zaveda svoje odgovornosti napram delavstvu. Ona ve, da je delavstvo položilo vanjo vse nade ter zato hoče svojo nalogo tudi častno rešiti. Preteklo sezono smo bili tako agilni in tako delav-

ni, da se lahko ponosno ozremo na plod našega dela. Medtem ko so drugi delali razdor in zmedo v delavskih vrstah ter so delavstvo tirali v brezupno stavko, smo mi trezno delali za izboljšanje našega socialnega položaja. In ako smo danes dosegli kak uspeh, je to brezdvomno uspeh nas in naše Strokovne zveze.

Zavedamo se pa tudi, da smo naše delo komaj začeli. Potrebno bo še ogromnega dela, da bomo lahko legli k počitku. Predvsem se postavlja pred nas vprašanje, kako pomagati našim najpotrebnejšim družinskim očetom. Ko bo sneg, ko bo prenehalo delo na stavbah, takrat se bo pričel naš križev pot. Zato moramo dobiti način in rešitev vsaj za najnujnejše slučaje.

O vsem tem in o marsičem drugem se bomo pogovorili v nedeljo dne 10. t. m. ob 10. uri v dvorani delavske zbornice v Mariboru. Žal, da se ta dan vrši tudi občni zbor naše matične podružnice v Ljubljani, kajti v drugačnem slučaju bi nas obiskal predsednik gradbene zveze. Zato ga bomo pa povabili na občni zbor za to poslovno leto.

Sklad Jager Matevža

Da pomagamo družini tragično premnulega tov. pokojnega Jager Matevža, smo ustanovili istoimenski sklad. Prosimo članstvo, da v nedeljo prilikom občnega zbora se oddolži spominu pokojnega tov. Jagerja z darovanjem manjšega zneska v ta sklad. Sporočamo članstvu naj v najkrajšem času pošlje prošnje opremljene s potrebnimi podatki v svrhu obdobjanja siromašnih otrok in članov na naslov predsednika ali tajnika Strokovne zveze gradbenega delavstva ZZD, Delavska zbornica 22./II. Nadalje opozarjamo članstvo, da lahko plačajo članarino in prejmejo potrebne informacije vsak dan od 8. ure zjutraj do 20. ure zvečer v prostorih organizacije.

Rdeče kravate in še kaj

Voditelji razpuščenega SGRJ se ne morejo nikakor živeti v vlogi, katera jim je bila že dolgo prej namenjena. Strokovni tajniki letajo od stavbe do stavbe in skušajo še zadnjikrat z raznimi lažmi zadržati delavstvo, da bi ne pristopilo v ZZD. Ker nimajo po zakonu pravice več nabirati članarino in nabirati članstvo za organizacijo, ki je strohnela, so si umislili za vzdrževanje kontakta med nekdanjim njihovim članstvom rdeče kravate. Tisti ljudje, ki so nekaj samozavestno in brutalno izsiljevali težko prislužene pare za vzdrževanje SGRJ, danes ne vedo kaj početi, prodajajo po stavbah kravate. Če jim na ta način zaslužka nudi eksistenčni minimum, smo mnenja, naj se tega poklica kar držijo, ker je mnogo boljši kot služba plačana z delavskimi žulji.

Anketa gozdnega delavstva v Boh. Bistrici

V nedeljo 3. nov. se je vršila v Prosvetnem domu v oBh. iBstnici anketa za izboljšanje položaja gozdnega delavstva. Na anketo so poslale svoja zastopstva podružnice ZZD Boh. Bistrica, Boh. Bila, in Gornje pri Bledu. Anketo je vodil strokovni tajnik ZZD tov. Maks Jan. Prisostvovali pa so ji: tov. Peter Lombardo kot zastopnik Delavske zbornice, tov. France Rajner predsednik Jeseniškega okrožja in g. Rozman, župan občine Boh. Bistrica.

Tov. Jan je v obsežnem referatu podal sliko o težkih socialnih prilikah gozdnega delavstva. Ugotovil je, da posamezni vaški mogotci bodisi trgovci ali krčmarji prevzamejo gozdno delo na javnih licitacijah in nato isto delo preoddajajo ter pri tem napravljajo ogromne dobičke na račun delavskih žuljev. Navedel je med drugim praktičen primer iz lanske licitacije na Bledu. Pri oddaji gotove partije 2.000 kubičnih metrov lesa, ki ga je prevzel nek tak špekulant po din 36.— in ga je oddal naprej po din 24.— je napravil 24.000.— din dobička. Te tisoče je po pravici povedano ukradel iz delavskih žepov in radi tega so zdaj na jesen mnoge družine gozdnih delavcev ostale brez obleke in obutve.

Kakšne so socialne razmere gozdnega delavstva je razvidno iz tega, da imajo kot pijačo samo dežnico prečesto pa tudi mlake. Radi tega delavstvo upravičeno zahteva napravitve betoniranih vodnjakov poleg barak, ki služijo kot prebivališča delavstva. Nadalje je obravnaval zavarovanje pri OUZD in njegovo praktično izvajanje ter je ugotovil, da v slučaju da se pripeti kakšnemu delavcu nesreča in ga morajo tovariši spraviti pet ali šest ur daleč k zdravniku ne dobe povrnjenega zasluga, ki so ga v tem času izgubili.

Končno je pozval vse delavstvo, da naj se združi v ZZD, ki bo prevzela skrb, da se vse te krivice popravijo oz. odpravijo.

Tov. Lombardo je navzočim pojasnil veliko delo in skrb Delavske zbornice za to panogo delavstva. Podal je zanimive ugotovitve o neizvajanju zakona o zavarovanju delavcev kar se vrši v največji meri ravno pri gozdnih delavcih. Vse to pa se vrši zaradi tega, ker gozdno delavstvo doslej ni imelo v svoji sredi strokovno vzgojenih in izobraženih ljudi, ki bi bili znali socialno zakonodajo, ki eksistira na papirju, spravi tudi v realno življenje. Povdaril je, da je Delavska zbornica zbrala obsežno tozadevno gradivo in ga še zbira. Delavska zbornica je skupno z ZZD vedno in povsod pripravljena intervenirati za izvajanje socialnih zakonov.

Svoje pozdrave tej anketi sta izrekla tudi tov. Rajner in g. Rozman. Slednji je naglasil, da je prav za prav že skrajni čas, da se je pričelo z organiziranjem te panoge delavstva. Saj je več kot polovica prebivalcev občine Boh. Bistrica zaposlenih pri teh delih. G. župan je obljubil svojo osebno pomoč pri vseh akcijah v pomoč gozdnega delavstva.

Sledila je obsežna in zelo razgibana debata v kateri so predstavniki iz posameznih podružnic iznesli zastopniku centrale in Delavske zbornice še mnoge pomanjkljivosti. Končno so vsi soglasno sprejeli resolucijo svojih zahtev in so naprosili centralo, da skuša posamezne točke resolucije na pristojnih mestih uveljaviti.

Anketa je bila zaključena s sklepom, da se bodo v vseh podružnicah v katerih prebiva gozdno delavstvo osnovali ožji strokovni odbori tega delavstva. Ti strokovni odbori bodo izvedli v najkrajšem času čim obsežnejšo organizacijo. V teku novembra bodo vse prizadete podružnice izvedle članske sestance svojega gozdnega delavstva in prihodnjo pomlad bo šlo delavstvo organizirano na licitacije ter bo na ta način že naprej preprečilo vsako izigravanje.

dišča preprodajalca na dom kupcu pri takojšnjem plačilu.

6. cene drvam, ki se kupijo franko skladišče trgovca, se računajo z din 15.— več kakor znašajo cene pod 1, 2 in 3.

Posebej se mora računati odškodnina za žaganje, ki ne sme biti večja od din 8.— za prostorni meter in prebitek vsled obročnih plačil drv, ki na mesec ne sme biti večji od 1% kupne vsote, ki jo kupec za drva še dolguje.

Cepljena polena I. vrste morajo biti zdrava, ravna, brez grč. Dopuščajo se nekatere gladko odrezane grče. Polena morajo biti na obeh straneh z žago ravno odrezana.

Cepljena polena II. vrste morajo biti zdrava, smejo pa biti nekoliko grčava in kriva. Dopušča se do 10% okroglih polen.

Cepljena polena III. vrste so taka, ki se ne morejo uvrstiti v eno ali drugo vrsto. So deloma pirava in nekoliko preperela. Primešane so lahko tudi klade (debeli necepljivi odrezki).

Okrogla polena (okroglice, oblice), so nerazklani okrogli odrezki, debeli na tanjšem koncu najmanj 7 cm in največ 14 do 16 cm. Dopušča se do 10% okroglic, ki so na tanjšem koncu debele 5 do 7 cm.

Okleški so okroglice, ki so na enem ali na obeh koncih odsekane s sekuro.

Dolžina polena ali cepanje v javnem prometu mora biti le en meter.

Vse prej sklenjene kupčije, ki niso izvršene do dne, ko stopi v moč ta odločba, se morajo izvršiti po novih cenah, kolikor niso pogojene cene ugodnejše za kupca. Isto velja tudi za deloma neizvršene kupčije, pri katerih veljajo nove cene za nedobavljeni del blaga.

Kdor se pregreši zoper gornje določbe, se na podstavi člena 8 uredbe o kontroli cen kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno kaznijo do 50.000 dinarjev.

ODLOČBA O CENAH MESU IN MASTI:

Na osnovi § 150 ob. zak. ter pooblastila kr. banske uprave odd. VIII. K št. 510-40 od 17. IX. 1940 predpisujem naslednji maksimalni cenik mesa in masti za srez Kranj.

A. Goveje meso:		din
Prve vrste	16.—	do 18.—
Povprečna cena prve vrste		17.—
Bržola		22.—
Srce		10.—
Možgani		20.—
Ledvice		16.—
Spuščen loj		18.—
Druge vrste	13.—	do 15.—
Druge vrste		14.—
Stegno, pleče		22.—
Jezik		18.—
Vampi		8.—
Jetra		14.—
Loj	10.—	do 14.—

B. Teletina:		din
Stegno in pleče		18.—
Vrat in prsa		14.—
Pljuča s srcem		10.—
Zrezki iz plečeta		26.—
Hrbet		16.—

Jetra	20.—
Zrezki iz stegnja	28.—

C. Svinjina:		din
Hrbet in stegno		22.—
Ledvice, srce, možgani		18.—
Slanina in salo		24.—
Prekajeno meso		24.—
Zaseka		26.—
Pleča, flam in rebra		20.—
Jetra		14.—
mast		26.—
Gnjat		26.—
Salama		16.—
Klobase komad po		4.50

Gornje prodajne cene salu, slanini, masti in loju veljajo le za sedaj nabavljeno blago, dočim je pri starih zalogah blaga dovoljena v prodaji na debelo 1.— din brutto zaslužek, v prodaji na drobno pa 2.— din pri 1 kilogramu.

Cenik stopi v veljavo z današnjim dnem in velja do preklica, cenik mora biti izobešen v vseh prodajalnicah mesa in masti na vidnem mestu.

Prekrški te odločbe se kaznujejo po čl. 8 uredbe o kontroli cen.

ORBAZLOŽITEV:

Cene govejemu mesu in teletini so določene v mejah tozadevne odločbe kr. banske uprave dravske banovine VIII-K št. 342-40. Cene loju so se morale povišati, ker je nastalo veliko povpraševanje po loju od strani industrije, kateri primanjkuje tujih sirovin.

Cene svinjini so se povišale radi zvišanja cen živi vagi, ki je dosegala 17.— din za kg.

Srezki načelnik: dr. Vidic I. r.

Vevče

Dne 31. oktobra t. l. se je vršila v Ljubljani druga poravalna razprava med podjetjem Združene papirnice Vevče-Goričane in delavskimi strokovnimi organizacijami. Razprava je bila mestoma živahna in je pokazala različno gledanje delavskih zastopnikov na delavske potrebe. Razprava je trajala skoro 6 ur. Podjetje je dvakrat odklonilo delavske zahteve in jih ni hotelo sprejeti kot bazo za razgovore. Tako so bili zastopniki delavstva prisiljeni, da so svoje zahteve spremenili in končno tudi omejili. Ko smo ugotovili dejanski porast draginje od maja, ki znaša 23.6%, kar je priznalo tudi podjetje, je zastopnik podjetja izjavil, da se bodo zdaj šele pričeli razgovori, koliko procentov draginje bo nosilo podjetje in koliko delavstvo. Ob tej priliki ponovno ugotavljamo, da delavstvo ni prešlo z novim sporazumom poviška plač v tisti meri kot mu z ozirom na resnični porast draginje pripada. Povišek sam znaša novih 5.— din dnevno draginjske doklade za sance in 3.— din dnevno za ženo ter 2.— din dnevno za vsakega otroka. Poleg tega je podjetje priznalo raztegnitev te doklade tudi za dajatve, ki so predvidene v §§ 219, 220 in 221 obrtnega zakona.

Ta sporazum so podpisale tri strokovne organizacije, dočim je Splošna delavska zveza svoj podpis začasno odklonila.

Maksimalne cene v Kranju

ODLOČBA O MAKSIMIRANJU CENE KRUHU

Sresko načelstvo Kranj na osnovi čl. 7 uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom in v smislu čl. 2 uredbe o kontroli cen na drobno določa za območje sreza Kranj naslednje najvišje cene kruhu:

1. Za 1 kg enotnega ljudskega kruha 5.25 din in to v kosih v teži 114 dkg 6 din, 57 dkg 3 din, 28.5 dkg 1.50 din ali 76 dkg 4 din, 38 dkg 2 din, 19 dkg 1 din.

2. Zemlji v teži 8 kg je dovoljena najvišja cena 1 din.

Za peko tega kruha se sme uporabljati le pšenična moka namleta le v smislu določil čl. 5 zgoraj citirane uredbe. Za peko kruha iz krušne moke, pomešane z drugimi vrstami žita ali plodov si mora pek izposlovati posebno dovoljenje, kakor tudi določitev cene in teže kruha od srezkega načelstva v Kranju. Tako dovoljenje je potrebno tudi za peko belega kruha za potrebe bolniku.

Producenti kruha t. j. pekovski mojstri se nadalje opozarjajo na določila čl. 7, odstavke 2 in 3, ki urejajo čas prodaje in čas peke kruha.

Prekrški te odločbe se kaznujejo po čl. 12 in sl. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom.

Cenik stopi v veljavo 5. X. 1940.

ODLOČBA:

Na osnovi § 150 obrtnega zakona, ter pooblastila kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani VIII-K št. 510-50 od 17. IX. 1940 se predpisuje naslednji maksimalni cenik masti, slanini in govejemu loju.

Slanina in salo	26 din
Trebušna slanina	24 «
Zaseka	26 «
Mast	28 «
Spuščen loj	20 «
Loj II vrste	14 do 16 din